

Київський університет імені Бориса Грінченка висловлює вдячність членам галузевої експертної ради за проведену експертизу, високу оцінку нашої освітньо-наукової програми та надані рекомендації щодо покращення освітньо-наукової підготовки здобувачів. Надані рекомендації по можливості будуть враховані при подальшій реалізації освітньої програми. Разом з тим, хочемо надати відповіді на деякі зауваження та рекомендації.

Зауваження ГЕР	Відповідь ЗВО
<p>Критерій 2 2.2. Сукупність ОК забезпечує формування усіх актуальних груп компетентностей економіста-дослідника. Зміст модулю 1 ОК2 «Нормативно-правова база наукових досліджень та наукової діяльності» дублює більшість тем ОК 6 «Методологія та методи економічних досліджень» та містить неактуальні для сучасного дослідника-економіста відомості щодо регламентації наукової діяльності в Україні, отримання вчених звань в системі НАН тощо.</p>	<p>Метою ОК 2 «Нормативно-правова база наукових досліджень та наукової діяльності» є формування в аспірантів розуміння нормативно-правових засад наукових досліджень та наукової діяльності. Метою ОК 6 «Методологія та методи економічних досліджень» є формування науково-обґрунтованого цілісного уявлення про методологію наукового дослідження та навичок практичного застосування методів наукового пошуку для вирішення сучасних науково-прикладних завдань соціально-економічного спрямування. Зміст робочих програм цих навчальних дисциплін відповідає їхнім цілям. У модулі 1 ОК 2 передбачений історичний огляд нормативних джерел. ОК 6 є більше орієнтованою на спеціальність - 051 Економіка. В Університеті відбувається щорічний перегляд робочих програм навчальних дисциплін відповідно до Положення про організацію освітнього процесу (https://cutt.ly/FUcTbjW) та Методичних рекомендацій з розроблення робочих програм навчальних дисциплін (http://surl.li/auoey). Перед початком 2023-2024 навчального року планується перегляд усіх, у тому числі згаданих робочих програм навчальних дисциплін з ОК 2 та ОК 6.</p>
<p>Критерій 2 2.4. Перелік вибіркових дисциплін для аспіранта ОП «Економіка» є доволі обмеженим кількісно (8 дисциплін) та змістовно. Необґрунтованим є об'єднання вибіркових дисциплін в блоки, альтернативний вибір або/або виглядає обмеженим для аспірантів. Задекларована можливість вибору дисциплін інших ОП та рівні не підтримується технічно та організаційно.</p>	<p>ОНП надано можливість здійснювати вибір дисциплін з наведеного в ОНП та НП переліку та вибір освітніх компонентів з каталогу курсів на відповідну кількість кредитів. Щодо організаційних можливостей вибору дисциплін, то відповідно до наказу «Про формування переліку вибіркових навчальних дисциплін та строки їх вибору здобувачами освіти у 2023 році» від 21.11.2022 № 611 (https://cutt.ly/B5MuyLb), ознайомлення аспірантів із порядком, строками, особливостями запису та формування груп для вивчення вибіркових навчальних дисциплін здійснюється на початку навчального року. Переліки вибіркових дисциплін (каталоги) для здобувачів фахової передвищої освіти, першого (бакалаврського), другого (магістерського) і третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти затверджуються напередодні навчального року Вченою радою Університету (п. 10 рішення засідання Вченої ради Університету від 31.08.2022, https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/nmc.nd/vchena_ rada/2022/Rishennya_31.08.2022.pdf). Стосовно технічних можливостей вибору дисциплін. В Університеті функціонує Цифровий кампус, доступ до якого</p>

	<p>надається з моменту зарахування вступника, в якому безпосередньо здобувачі реалізують своє право вибору. Окрім того, анотації вибіркового дисциплін наведених у ОНП та НП оприлюднено на сторінці «Аспірантам» (https://tinyurl.com/ns051-kubg).</p> <p>Запропонована ж система вибіркового навчальних дисциплін в ОНП та НП дозволяє аспірантам вибрати вибірково дисципліну, яка краще відповідає тематиці дисертації. При щорічному перегляді робочих програм навчальних дисциплін враховуються напрями наукових досліджень аспірантів і саме з цієї тематики плануються теми до розгляду у вибіркового дисциплінах.</p> <p>Як засвідчує практичний досвід, аспіранти здійснюють вибір освітніх компонентів відповідно до власних наукових інтересів і тематики дисертації. Така мотивація вибору зумовлюється усвідомленням аспірантами обов'язкової вимоги до їхньої атестації, що здійснюватиметься на підставі публічного захисту дисертації. Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Університеті Грінченка (п.4.2, https://tinyurl.com/kubg-phd-pro) передбачено право аспірантів вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертації, за погодженням зі своїм науковим керівником та деканом Факультету. Особливою вимогою до цих дисциплін є їх пов'язаність із тематикою дисертації аспіранта, що є цілком об'єктивним та виправданим на третьому рівні вищої освіти. Проте на практиці виявилася недостатня аргументованість пов'язаності тем дисертацій аспірантів ОНП з навчальними дисциплінами, що пропонуються на магістерському і, тим паче, на бакалаврському рівнях вищої освіти, що наразі унеможлиблює реалізацію такого вибору. Але постійно ведеться робота, яка спрямована на те, щоб при оновленні чи затвердженні нових магістерських програм особливу увагу звертати на аналіз змісту навчальних дисциплін крізь призму можливості вибору їх аспірантами.</p>
<p>Критерій 3 3.1. Правилами прийому в аспірантуру передбачено, що 20 відсотків конкурсного балу вступника визначаються в результаті презентації дослідницької пропозиції чи досягнень, проте вимоги /очікування щодо змісту та оформлення дослідницької пропозиції, а також критерії оцінювання не визначені.</p>	<p>ЕГ додатково не запитувала вимоги / очікування щодо змісту та оформлення дослідницької пропозиції, а також критерії оцінювання цього виду вступного випробування. Маємо зауважити, що на період акредитаційного «онлайн-візиту» експертної групи співробітниками Університету було підготовано проект вимог до вступного випробування - презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень та проходило їх обговорення. Вимоги до презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень для вступу в аспірантуру Університету затверджено Вченою радою Університету 25.05.2023 (протокол № 4) та введено в дію наказом від 25.05.2023 № 277. У визначених вимогах представлено орієнтовну структуру наукового повідомлення вступника, а також критерії оцінювання вступного випробування. Вимоги оприлюднено на вебсторінці</p>

	<p>Докторської школи: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/apirantam/programy_vstup_2023/Vymohy_do_prezentatsii_doslidnytskykh_propozvtsii_chy_dosiahnen_2023.pdf</p>
<p>Критерій 3 3.2. Стандартом спеціальності «Економіка» третього рівня вищої освіти передбачено, що програма фахових вступних випробувань для осіб, що здобули попередній рівень здобувачів освіти за іншими спеціальностями повинна передбачати перевірку набуття особою компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Програма вступного іспиту ОП «Економіка» є єдиною для усіх категорій вступників (з економічною та неекономічною попередньою освітою). Зміст програми не забезпечує повну перевірку РН магістерського рівня спеціальності; містить питання, що є неспівставними за обсягом передбаченої відповіді, а також такі, що є дуже вузькими та навіть не пов'язаними з предметним полем спеціальності («діджиталізація освіти», «фінансова автономія закладів освіти»). Перелік рекомендованих джерел містить багато вузькопрофільних наукових статей викладачів КУБГ та монографій, доступ до яких у абітурієнтів є обмеженим, крім того такий перелік джерел суперечить меті іспиту – перевірка базових компетентностей та РН попереднього рівня.</p>	<p>У період візиту ЕГ на вебсайті Університету були оприлюднені програми вступних випробувань для вступників 2022 р. Зауважимо, що програми було затверджено до виходу Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 051 Економіка для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Зважаючи на той факт, що Програми вступних випробувань переглядаються щорічно, у цьогорічній Програмі вступного іспиту зі спеціальності 051 Економіка для вступу в аспірантуру, перелік питань складений із урахуванням результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Правилами вступу до аспірантури незаборонений вступ здобувачів, які мають інші спеціальності освітнього рівня «магістр», проте фактичних випадків такого вступу на ОНП «Економка» не було. Всі вступники мали економічну освіту другого (магістерського) рівня.</p>
<p>Критерій 5 5.1. Передбачені в ряді ОК форми контролю та оцінювання (тестування, підготовка</p>	<p>У модулі 2 «Інтернаціоналізація науки» ОК2 «Стратегії наукових досліджень» науковий реферат обрано лише формою представлення огляду першоджерел та теоретичних матеріалів з певної теми. Це визначено у п. 6.2 РПНД (https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/apirantam/navz</p>

рефератів, нарахування балів за відвідування занять) не відповідають завданням третього рівня вищої освіти в межах якого доцільним є, по-перше, зменшення акценту на поточне (формульальне) оцінювання з якісним змістовним зворотнім зв'язком викладача; по-друге, виконання завдань, які формують універсальні або фахові компетентності економіста-дослідника в межах його наукового профілю. Наприклад, модуль 2 «Інтернаціоналізація науки» ОК2 «Стратегії наукових досліджень» передбачає оцінювання на основі рефератів, хоча б набагато кориснішим було б запропонувати аспірантам підготувати конкретну індивідуальну або групову проектну заявку (в змісті курсу є відповідний матеріал). Дотримання уніфікованого по університету підходу до оцінювання результатів навчання усіх здобувачів вищої освіти ГЕР вважає недоцільним з урахуванням цілей та специфіки освітньої складової програм третього рівня.

h-metod_materialy/strategii_nauk_doslidzhen_Internats_2022.pdf

).
В критеріях оцінювання самостійної роботи аспіранта визначено кілька складових, за якими здійснюється оцінювання. Зокрема, на рівні з критичним аналізом суті та змісту першоджерел, передбачається і виконання практичних завдань. Наприклад:

1. Підготувати доповідь на тему «Міжнародна мобільність як потужний засіб інтернаціоналізації та стимул для підвищення якості європейської вищої освіти».
2. Підготувати зразок заповнення апікаційної форми для участі в освітній програмі імені Жана Моне.
3. Здійснити аналіз українських грантодавців та підготувати апікаційну форму до одного з них.
4. Підготувати та розмістити рецензію на одній із платформ для відкритого рецензування.
5. На основні аналізу скласти загальний огляд літератури з теми дисертаційного дослідження за базами даних Scopus та Web of Science тощо.

Уніфікована ж Система оцінювання навчальних досягнень студентів Університету (<https://goo.su/a3ld>) спрямована на врегулювання питання чіткості та зрозумілості форм контрольних заходів і критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів.

15

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності аспіранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни та містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності. В межах кожної теми аспіранти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за запропонованою тематикою. Огляд представити у вигляді наукового реферату за вибраною темою з прикладами з предметної області.

Критерії оцінювання самостійної роботи аспіранта

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання (Модуль 1). Виконання практичного завдання (Модуль 2 та 3).	2
2	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження (Модуль 1). Виконання практичного завдання відповідно до зазначених в програмі результатів (Модуль 2 та 3).	2
3	Дотримання вимог щодо технічного оформлення (Модуль 1). Реєстрація на платформах (Модуль 2 та 3).	1
Разом		5

Критерій 6

6.4. Наведені у відомостях самооцінювання та Звіті ЕГ

Вважаємо, що для прийняття ефективних економічних рішень в дисертаціях, аспіранти повинні бути ознайомлені як з реальним поточним станом економіки міста та країни в

<p>факти залучення професіоналів практиків свідчать про загальну ознайомчу (навіть не економічну) тематику заходів для широкої аудиторії, здебільшого зорієнтованих на студентів бакалаврату.</p>	<p>цілому, так і тих процесів, які ці економічні рішення рухають, наприклад, процес діджиталізації в усіх економічних сферах. До відкритих лекцій запрошувалися фахівці-практики, які могли надати відомості щодо реального стану процесу діджиталізації в економіці м. Києва та роботи оперативної служби 1551 (Олег Половинко та Олексій Шкурдода). Запрошувались фахівці-практики, які висвітлювали питання циркулярної економіки як сучасної прогресивної економічної моделі розвитку людства (Євгеній Бобров); учені, які працюють в закордонних дослідницьких групах для висвітлення питань співпраці у міжнародних наукових проєктах (Олена Соболева-Терещенко). Запрошувались відомі у своїй галузі фахівці-практики з питань криптекономіки та діджиталізації економічних процесів (Роман Кравченко, Леонід Фою-Хацкевич, Антон Босенко). Також до проведення відкритих лекцій залучалися аспіранти, які є фахівцями-практиками: Катерина Поздєєва «Бюджет міста», Денис Віровець «Криптекономіка». Для обговорення питань сучасного розвитку економіки України запрошувався Юрій Єхануров (прем'єр-міністр України з вересня 2005 р. по серпень 2006 р, міністр оборони України з 19 грудня 2007 р. по 5 червня 2009 р.). Більш детальна інформація про гостьові лекції та інші заходи розміщена на сторінці кафедри за посиланням https://feu.kubg.edu.ua/pro-fakultet/kafedry/kafedra-mizhnarodnoi-ekonomiky/podii-kafedry-ekonomiky.html Окремі навчальні дисципліни для аспірантів викладаються викладачами, які мають досвід практичної роботи, зокрема навчальні дисципліни «Методологія та методи економічних досліджень» та «Актуальні проблеми економічних досліджень» викладаються завідувачкою кафедри міжнародної економіки, доктором економічних наук, доцентом Аллою Шлапак, яка має досвід практичної роботи: Депутат Київської міської ради п'яти скликань (V-IX скликань), діяльність - перший заступник голови Постійної комісії Київської міської ради з питань бюджету та соціально-економічного розвитку. Навчальні дисципліни «Соціальна відповідальність економічних рішень» та «Інтелектуальна власність та стартап проєкти» викладаються професором кафедри міжнародної економіки, доктором економічних наук, професором Наталею Ушенко, яка має досвід практичної роботи: 2012-2018 рр. фізична особа-підприємець (ФОП) (виписка з ЄДРЮОФОП, серія ААВ № 141563), Радник Спілки підприємців малих, середніх та приватизованих підприємств України (посвідчення № 2093/2019). Навчальна дисципліна «Стратегії наукових досліджень» (Інтернаціоналізація науки: Змістовий модуль 1. Основи інтернаціоналізації вищої освіти і науки) викладається доцентом за суміщенням, кандидатом політичних наук Ольгою Виговською, яка має досвід практичної роботи (більше 5 років): завідувач науково-дослідної лабораторії інтернаціоналізації вищої освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.</p>
---	--

Вважаємо, що всі заняття за цими навчальними дисциплінами викладаються викладачем-практиком.

Університет планує продовжити співпрацю з українськими та закордонними вченими з обговорення та розробки спільних проєктів післявоєнного відродження економіки України і, зокрема, економіки м. Києва із запрошенням їх до проведення відкритих занять для аспірантів та залучення до занять з аспірантами викладачів-практиків.